

فرانسه؛ زیر میز زدن برای به دست آوردن میلیاردها دلار پول نفتی

* سید حسین موسویان

تاریخ: ۲۳ آبان ۱۳۹۲ - ۱۶:۳۰

کد خبر: ۱۳۶۹۶۷

علی‌رغم پیشرفت بسیار در مذاکرات ژنو توافقی بین ایران و ۵+۱ منعقد نشد اما واقعیت‌ها حاکی از این است که فرانسه و سایر مخالفین توافقی‌نامه بهتر است در مواضع خود تجدیدنظر کنند.

حسین موسویان، مذاکره کننده سابق تیم هسته‌ای کشورمان در یادداشتی که در وبسایت خبری تحلیلی المانی‌تور منتشر شد با اشاره به تحولات اخیر در مذاکرات ژنو به تشریح دلایل ضرورت تجدید نظر مخالفین توافقی هسته‌ای بین ایران و گروه ۵+۱ پرداخت. وی می‌نویسد: مذاکرات برنامه هسته‌ای ایران از ۷ الی ۹ نوامبر در ژنو پیشرفت بی‌سابقه‌ای به سمت دستیابی به یک توافق داشت. جان کری، وزیر خارجه، در پایان مذاکرات اعلام کرد: "ما به ژنو آمدم تا اختلافات را کمتر کنیم، و می‌توانم بدون تردید به شما بگویم که پیشرفت چشمگیری داشته‌ایم. اعتمادسازی بین کشورهایی که به مدت زیادی با یکدیگر دشمن بوده‌اند زمان‌بر است."

کاترین اشتون، نماینده عالی اتحادیه اروپا در امور خارجی و خط‌مشی امنیتی، نیز موضع این نهاد را اعلام کرد: "پیشرفت عینی بسیاری به دست آمده است اما برخی مسائل هنوز باقی است. هدف ما این است که به یک نتیجه برسیم و این کاری است که برای انجام آن بازخواهیم گشت."

با این حال، موضع فرانسه همه را غافلگیر کرد. لوران فابیوس، وزیر خارجه فرانسه، هشدار داد که تعجیل برای دستیابی به توافق "یک بازی احمقانه" خواهد بود. منابع آگاه به المانی‌تور اعلام کردند که بریتانیا، چین، آلمان، روسیه، آمریکا و ایران مایل به امضای پیش‌نویس یک توافقی‌نامه بودند اما پاریس با این امر مخالفت کرد. حسن روحانی که به وضوح از موضع فرانسه خشمگین شده بود در روز ۱۰ نوامبر و طی سخنانی در مجلس گفت: "جمهوری اسلامی سر تعظیم در برابر تهدیدها از جانب هر مقامی که باشد فرو نیاورده و نخواهد آورد... ما خط قرمزهایی داریم که نباید نقض شوند. منافع ملی خطوط قرمز ما هستند که شامل حقوق ما بر اساس چارچوب قوانین بین‌المللی و غنی‌سازی در ایران هستند."

آمریکا و سایر اعضای گروه ۵+۱ نیز از موضع فرانسه ناراضی بودند. کری در سخنان خود گفت: "باید تأمل کرده و فکر کنیم امروز چه اتفاقی روی داد که نتوانستیم به توافق دست پیدا کنیم... هر روز که توافقی‌نامه‌ای حاصل نمی‌شود، ایران به غنی‌سازی ادامه می‌دهد، سانتریفیوژهای بیشتری نصب می‌کند و برنامه‌اش را ادامه می‌دهد."

چرا فابیوس نه تنها مسیر دستیابی به یک توافق هسته‌ای را مسدود کرده و منجر شد یک فرصت تاریخی در

روابط بین ایران و غرب از دست برود، بلکه با افشای جزئیات گفت‌وگوها به محض اینکه به ژنو رسید، قوانین مذاکره را نیز نقض کرد. این در حالی است که گروه 5+1 و ایران قبلاً توافق کرده بودند که تمام جزئیات را تا زمان به نتیجه رسیدن مذاکرات محرمانه نگه دارند. وی همچنین با افشای نتایج مذاکرات به رسانه‌ها قبل از برگزاری آخرین کنفرانس خبری توسط اشتون و ظریف، یک پروتکل دیگر را زیر پا گذاشت.

فابیوس در تلاش برای توجیه موضع فرانسه اعلام کرد که نگرانی‌های اسرائیل و دیگر کشورهای منطقه درباره برنامه هسته‌ای ایران باید به صورت جدی مد نظر قرار گیرد. با این حال دو مسأله دیگر نیز وجود دارند که چرایی مخالفت فرانسه با پیش‌نویس قطعنامه را توضیح می‌دهند. نخست اینکه، این پیش‌نویس توسط ایران و آمریکا تهیه شده بود، و ثانیاً، با توجه به تنش‌های کنونی بین واشنگتن و متحدین عرب آن بالاخص عربستان سعودی شاید فرانسه احساس کرده بود که هم‌اکنون می‌تواند با راضی کردن ائتلاف اسرائیلی-عربی که مخالف برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای ایران است، به میلیاردها دلار پول نفتی دست یابد.

با این حال، در حالی که ویلیام هیگ، وزیر خارجه انگلستان، در 10 نوامبر تأیید کرد که یک توافقنامه "بر روی میز بوده و می‌تواند حاصل شود"، آنچه در زیر می‌آید می‌تواند به فرانسه، کنگره آمریکا، اسرائیل و برخی کشورهای عرب فرصت دهد تا در موضع‌شان که مخالف یک توافقنامه برد برد است، تجدیدنظر کنند.

نخست اینکه، پیش‌نویس توافقنامه شامل تمام درخواست‌های دولت‌های بزرگ در حوزه تمهیدات شفاف‌سازی مورد نظر آژانس بین‌المللی انرژی اتمی بوده و تمهیداتی در حوزه عدم اشاعه سریع دارد که تضمین می‌کنند ایران تا ابد به عنوان یک دولت عاری از سلاح هسته‌ای خواهد بود. کری در پاسخ به منتقدینی که ادعا می‌کنند آمریکا در مذاکرات با ایران ساده‌لوحانه رفتار می‌کند گفت: "ما کور نیستیم، و فکر می‌کنم که احمق نیز نیستیم."

دوم، همانگونه که قدرت‌های جهانی مشاهده کرده‌اند و هیگ نیز به آن اشاره داشت، ظریف به عنوان وزیر خارجه ایران "بسیار سازنده" بوده و مذاکره‌کننده‌ای است که آمده تا توافقی را انجام دهد. این امر فرصتی را پدید آورده که نباید از آن غافل شد.

سوم، همانگونه که کارل بیلز، وزیر خارجه سوئد، در صفحه توئیتر خود اعلام کرد، مسأله دیگر از جانب ایران نیست. وی نوشت: "سخت‌ترین بخش در ژنو نه در مواجهه با ایران، بلکه در داخل گروه غربی است ... این امر خوب نیست." در صورت شکست، قدرت‌های غربی باید سرزنش گردند نه تهران.

چهارم، در 11 نوامبر، دولت ایران با یوکیا آمانو، مدیر کل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی، توافقنامه‌ای را درباره ابهامات فنی قدرت‌های جهانی امضاء کرد. علی‌رغم اینکه توافق هسته‌ای بین ایران و گروه 5+1 منعقد نشد، تهران یک تلاش بی‌سابقه برای آغاز عصر جدیدی از همکاری‌های فشرده با آژانس نشان داده است.

پنجم، مهمترین دلیل مخالفت فرانسه راکتور اراک بود. بر اساس پیمان عدم اشاعه هسته‌ای تمام اعضا می‌توانند راکتورهای آب سنگین داشته باشند. این راکتورها کاربردهای بسیار گسترده‌ای در تکنولوژی‌های صلح‌آمیز دارند. علی اکبر صالحی رئیس سازمان انرژی اتمی ایران در 11 نوامبر در تهران با آمانو دیدار و اعلام کرد که تهران درخواست آژانس برای بازرسی از تأسیسات آب سنگین اراک را می‌پذیرد. این فرآیند فراتر از تعهدات ایران بر اساس موافقتنامه پادمان است. علاوه بر این، ایران دارای توانمندی‌های باز فراوری و جداسازی پلوتونیوم در اراک نیست و نیز اعلام کرده که از سال 2003 هیچ تمایلی برای دستیابی به این پروژه نداشته است.

ششم، خطمشی تحریم‌ها ایران را به سوی افزایش چشمگیر توانمندی غنی‌سازی برد. ایران قبل از تحریم‌ها تنها در یک سایت و با 3 هزار سانتریفیوژ به غنی‌سازی تا سطح 5 درصد می‌پرداخت و ذخایر اورانیوم این کشور نیز بسیار محدود بود. امروز، هفت سال از تحریم‌های فلج‌کننده گذشته است اما ایران در دوسایت و با بیش از 19 هزار سانتریفیوژ به غنی‌سازی 20 درصد پرداخته و دارای 8 تن اورانیوم غنی‌سازی شده است.

هفتم، بحران در سوریه در یک بزنگاه حیاتی قرار دارد. یک توافق هسته‌ای مسیر را باز خواهد کرد تا ایران و آمریکا تعامل سازنده‌ای را برای مدیریت بحران در آنجا انجام دهند. همکاری‌های سه جانبه بین ایران، روسیه و آمریکا منجر به این شد که دولت سوریه تسلیحات شیمیایی خود را نابود کند، کنوانسیون منع اشاعه شیمیایی را امضاء کند و دربرهای کشور را به روی بازرسین سازمان ملل که مأموریت داشتند تسلیحات هسته‌ای این کشور را نابود سازند باز نمود. چنین همکاری‌ای می‌تواند دستیابی به یک راه‌حل سیاسی صلح‌آمیز را نه تنها در سوریه بلکه در سایر مناطق تسهیل کند.